

༡༩ ། རྗེ་བཙུན་རྒྱལ་པོ་གསུང་བ་དེ་ལྟར་གསུངས་པ་དེ་ལྟར་གསུངས་པ་
དེ་ལྟར་གསུངས་པ་དེ་ལྟར་གསུངས་པ་ །

(12/14)

དཔལ་བཅུགས་བོད་ཡིག་དབེ་རྩིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ནས་བསྒྲིགས།

ཡུང་མོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྟུན་ཁང་།

༡༩། །རྟེན་རྒྱུ་ལྟུང་ཏུ་རྟེན་པའི་གསུང་ལྟུང་དཔེ་

ལྟུང་མ་པོད་ལྟུང་ཉིས་པ་ལྟུང་ལ།

འཕེལ་སྐྱེས་ལ། ལྷ་མོ་འཕུག་ལ།

འཕེལ་སྐྱེས་འཕམ་མཁུན་ལ། ཚེས་པོ།

མཐུན་ཤོག་མཚེས་འཁོར་ལ། འགོ་འདུལ་རྗེ།

མེད་ཀྱི་ཀུན་པུ་འཕུག་ལ།

འཕེལ་སྐྱེས་ལ།

༩༩། རྩོམ་པ་ལྷ་མོ་འཕུག་ལ།

(༡༩/༩༩)

དཔལ་འཕེལ་སྐྱེས་ལོད་ལྷ་མོ་འཕུག་ལ། འཕུག་ལ། འཕུག་ལ།

ཀུན་པུ་འཕུག་ལ། འཕུག་ལ། འཕུག་ལ།

མེ་མཚེས་འཕུག་ལ། འཕུག་ལ། འཕུག་ལ།

ཀུན་པུ་འཕུག་ལ། འཕུག་ལ། འཕུག་ལ།

ཀུན་པུ་འཕུག་ལ། འཕུག་ལ། འཕུག་ལ།

དཔལ་འཕེལ་སྐྱེས་ ༩༩༩ ལོ་ ༩༩༩

ISBN 978-7-80053-013-3/B.51

ཀུན་པུ་འཕུག་ལ། འཕུག་ལ། འཕུག་ལ། ༩༩༩.༩༩

出版人:周华
责任编辑:晓博
封面设计:多吉

图书在版编目(CIP)数据
觉囊·多罗那他文集:藏文/觉囊·多罗那他著
百慈藏文古籍研究室编. - 北京:
中国藏学出版社, 2008.4 (先哲遗书. 43-87)
ISBN 978-7-80253-013-3
I. 觉… II. ①觉…②百… III. 喇嘛教
- 古籍-汇编-藏语 IV. B946.6
中国版本图书馆CIP数据核字(2008)第040183号

先哲遗书 (五十四)
觉囊·多罗那他文集
(12/45)

百慈藏文古籍研究室编辑整理

中国藏学出版社出版发行
北京墨人彩色印刷有限公司印刷

开本: 880×1230毫米 1/32 印张: 368
2008年4月第1版 2008年4月第1次印刷
印数: 1000—1500册
ISBN 978-7-80253-013-3

本文集总定价(1-45卷): 810.00元

མེས་པོའི་བྱལ་བཞག་དཔེ་ཚོགས་བསྟར་སྤྱོད་ལས་མིའི་མཚན་པོ།

སྤྱི་ཁྱབ་བསྟར་སྤྱོད་ལག་ལུར་བ་གཙོ་བོ། གཟན་དཀར་ཐུབ་བསྟན་ཉི་མ།
བསྟར་སྤྱོད་ལག་ལུར་གཞོན་བ་དང་། གཙོ་སྤྱོད་པ། ཀླུ་བདེ་ལེགས།
གཙོ་སྤྱོད་གཞོན་པ། འགྲོ་འདུལ་དོ་རྩེ།

བསྟར་སྤྱོད་པ། ལུན་སེལ། ཐུབ་བསྟན་ཉི་མ། བསྟན་འཛིན་སློ་གྲོས།

ལྷ་བ་བསྟན་འཛིན། ཤེས་རབ་བཟང་བོ།

ཁྱུ་དག་དང་དཀར་ཆག་སྤྱོད་མཐུན། དཔལ་ལྷན་རྒྱ་མཚོ། ཐུར་པ་ཐིན་ལས།

དཀོན་མཆོག་བསམ་གཏན། ཐུབ་བསྟན་ཉི་མ། བསྟན་བ་དར་རྒྱས།

བར་སྤྱོད་ལག་རྩལ་པ། ཚེ་རིང་ཚོས་སློན། ཤེས་རབ་དཔལ་གཡང་།

བསོད་ནམས་འབྲུག་རྒྱས།

༣། དཔེ་སྐྱོན་གསལ་བཤད།

《མེས་པོའི་བྱུང་བཞག》 ཅེས་པའི་དཔེ་ཚོགས་འདི་ནི་དཔལ་བཅུགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་བསྐྱོན་གསལ་གྱི་འདི་ག་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་བསྐྱོན་པའི་དཔེ་རྒྱུང་དཔེ་ཚོགས་གིས་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་མཁས་དབང་གཟན་དགར་མེན་པོ་ཆེ་གྲུབ་བསྟན་ཉི་མ་མཆོག་གིས་སྤྲིའི་གཙོ་སྟོང་གནང་སྟེ། དཔལ་བཅུགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་ཉི་མ་པོ་བཙུ་ཅམ་གྱི་མིང་ལ་འབད་བརྩོན་ཆེན་པོས་བོད་ཀྱི་ས་གནས་གང་སར་བཞུགས་པའི་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུང་པོ་དྲི་ཁྱིའི་ལོངས་པ་རང་གྲུབ་དང་མིའི་གཞོན་འཆེས་འཛིག་ལ་ཉི་མ་པོ་ཉེན་ཁ་ལས་བསྐྱབས་ཏེ་ལེགས་པར་བསྐྱོན་གསལ་གྱིང་དགར་ཆག་ཏུ་བཟབ། དཔེ་བྱུང་གསོལ། དཔེ་སྐྱོན་བཞེངས་ཏེ་སྤྲད་སྟོབ་མཛོད་གནང་བ་དང་གནང་མཁས་སུ་ཡོད་པ་ནི། རང་མེད་མེས་པོའི་བྱུང་བཞག་སྤྲད་སྟོབ་རྒྱུན་འཛིན་དང་བོད་ཡིག་པའི་དབྱེད་གཞི་སོ་འདོན་གྱི་དགོས་པ་ཆེ་བ་མ་ཟད། རང་རྒྱལ་མི་རིགས་རིག་གནས་ཞོར་མཛོད་དང་རྒྱས་དང་སྤྲད་སྟོབ་བཅི་པའི་འཕྲིན་ལས་གལ་ཆེན་ཞིག་མེད།

ཉི་ཆར་དཔལ་བཅུགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་དང་འདི་ག་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་གཉིས་ཞིབ་གྲོས་བྱས་མཐར། རྩོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་སྤྲད་སྟོབ་དང་བོད་ཡིག་པའི་དབྱེད་ཡིག་སྤྲད་སྟོབ་དང་ཆ་ཆར་དུ་གཏོང་བའི་དམིགས་ལུལ་ངོས་འཛིན་གཅིག་ཡུལ་ཐོག་ 《བཀའ་གནང་མས་དཔེ་དགོན་གཅེས་བཙུས་》 ཞེས་པའི་དཔེ་རྒྱུང་དཔེ་དགོན་གྱི་དཔེ་ཚོགས་ཆེན་མོ་ཞིག་སུ་མཐུད་ནས་ལེགས་སྐྱོག་དང་དཔེ་སྐྱོན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། ད་ཆར་ཡང་དམིགས་ལུལ་དགོས་པ་གཅིག་ཡུལ་ཐོག་ 《མེས་པོའི་བྱུང་བཞག》 ཅེས་པའི་དཔེ་རྒྱུང་དཔེ་དགོན་གལ་ཆེན་གྱི་དཔེ་ཚོགས་ཆེན་མོ་འདི་ཉིད་པར་སྐྱོན་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སྟོན་བྱེད་མེས་པོ་མཁས་དབང་དམ་པ་དུ་མས་བྱུང་བཞག་པའི་གསུང་འབུམ་དཔེ་དགོན་གལ་ཆེན་རྣམས་དང་། འཐར་འཛོར་དུ་བཞུགས་པའི་དཔེ་དགོན་གལ་ཆེན་དག་ཚུགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱས་ཏེ་བསྐྱོན་གསལ་འདིའི་ནང་དོན་ཐད་ལ། བློ་བཟང་རིག་པ་དང་། གསོ་བ་རིག་པ། ཆོད་མ་རིག་པ། སྐྱེ་རིག་པ། བཟོ་རིག་པ། ཡོ་རྒྱས། རྩིས་རིག་སོགས་བཙུ་ཐག་རིག་པའི་གནས་ཀྱང་འདུས་པའི་དཔེ་དགོན་ཞོར་བུ་དགོན་འདོད་ཀྱང་འཕྲུང་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན།

འདི་འདྲའི་དཔེ་སྐྱོན་མཉམ་ལས་ཀྱི་གོ་སྐྱབས་ལེགས་པོ་ཤིང་ཅག་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ལ་ཐོབ་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་
སྒྲུལ་བ་བཟང་ཞིང་གཟི་བརླིང་གི་འོས་འགན་ཞིག་ཏུ་བརྩིས་ཏེ་ལོ་འགའི་དཔེ་སྐྱོན་འཆར་གཞི་གཙོ་བོའི་ནང་
དུ་བཀོད་ཟིན་ཅིང་། ལས་གཞི་འདི་ལ་ཀྱང་གོའི་བོད་རིག་པ་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་དང་རྒྱལ་
ཁབ་ཤིང་ནང་གི་བོད་རིག་པ་འི་མཁས་དབང་དུ་མས་གདེང་འཛིན་དང་མཐོང་ཆེན་གྱིས་སྒྲུལ་མ་ཡང་ཐོབ།

《མེས་པོའི་ལུལ་བཞག》 གི་མ་ཕྱི་ཡལ་ཆེར་ནི་དབུ་མེད་བྱིས་རྒྱུད་གཞན་ཡིན་པས། མ་དཔེ་
གསལ་མི་གསལ་དང་སྐྱུང་ཡིག་མང་ཞིང་བྱིས་རྒྱུགས་འདྲ་མིན་གྱི་དབང་གིས་གྲོག་དཀའ་བ་འདྲ་ཤིན་ཏུ་མང་
པོ་འདུག འོན་ཀྱང་དཔལ་བ་བརྟེན་པོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུད་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་ལོ་མང་རིང་ཉམས་སྦྱོར་
བསྒྲུ་ལེན་དང་མཁས་དབང་དུ་མར་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར་བརྟེན་ཡིག་གཞུགས་གསར་རྒྱག་དང་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་
སྤྱོད་བ་བྱུང་། པར་ཤིང་དུ་འཁོད་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱང་དཔེ་རྒྱུད་གཞན་པ་དང་བསྐྱར་ཏེ་གཏན་ལ་ཡལ་ཡོད་པ་
བཅས་ཏེ་ཞིབ་ཆ་དེ་བ་མོ་མོའི་བསྐྱེད་གསལ་བཤད་དུ་གཟིགས་པར་ལྟ།

དཔེ་རྒྱུད་སྐྱུང་བ་དང་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་དཔེ་སྐྱོན་གྱི་ལས་ཀ་འདི་ལ་རྒྱལ་སྐྱོར་དང་ཐུགས་ཁུར་གནང་
མཁན་གྱི་མཁས་དབང་རྣམས་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཀྱང་གོའི་བོད་རིག་པ་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་
ལྷན་རྒྱས་དང་། མཁས་དབང་ཐུབ་བསྐྱར་ཉི་མ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་མོགས་ཀྱིས་རྒྱལ་སྐྱོར་དང་མཇུག་རྟོན་གྱི་
བཀའ་འདྲིན་བསྐྱུངས་པ་ལ་སྤྱིར་ཐག་པ་ནས་ཐུགས་རྩེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་དང་། དཔལ་བ་བརྟེན་པོད་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་
འགན་འཛིན་པ་ལྷན་རྒྱས་དང་། ལྷ་དག་ལ། ཡིག་རྒྱག་པ་མོགས་མདོར་ན་ལས་གཞི་འདི་ལ་ལྷག་བསམ་
དང་འབད་བརྩོན་ཆེན་པོས་ཞབས་ཏུ་ཞུ་མཁན་རྣམས་ལ་སྤྱིར་ཐག་པ་ནས་བཀའ་འདྲིན་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་དང་།

དཔེ་ཆོགས་འདིའི་དཔེ་སྤྱོད་དང་ལྷ་དག་ཐད་ལ་ཏུ་ཅང་ནན་ཏན་དང་ཞིབ་ཆོགས་བཟུ་ལུ་བྱས་མོད།
འོན་ཀྱང་ང་ཚོར་ཤེས་ཚད་དམན་པའི་དབང་གིས་ནོར་འཛུགས་མི་ཉར་བ་ཡོད་ཤིང་པས་དཔྱོད་ལྷན་དག་གིས་
ནོར་བཅོས་ཡོད་ཀྱང་གི་དགོངས་འཆར་ལྷག་སྒྲུལ་གནང་བར་ལྟ།

ཞེས་ཀྱང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས།
ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ལོའི་ཟླ་བ་དང་པོའི་ཆེས་ ༡༠ ལ།

སྒོན་འབྲེའི་ལུ་ཚོགས།

དེ་ལ་འདིར་རང་ཅག་ཁ་བ་ཅན་གྱི་ཁིང་འདིར་ཆོས་རྒྱལ་ལོ་བཅ་རྣམས་
དང་། ས་དག་བཀའ་རྙིང་སོགས་གྱི་མཁས་གིང་གྲུབ་པ་བརྟེན་པའི་དམ་པའི་སྒྲུབ་
ལུ་རྣམས་ཀྱིས། བཤད་རྒྱུ་གྱི་གིང་རྟ་ཆེན་པོ་བཙུང་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་
པའི་ཆོས་བརྒྱད་དང་བཀའ་སྒྲོལ་མཐའ་དག་དང་། དེ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་པའི་བྱན་
མོང་གི་རིག་གནས་སུམ་རྟགས་སྟན་པལ་མཛོན་བརྗོད་སྤེལ་སྒྲོར། སྐར་ཅིས་འབྲུང་
ཅིས་། རྒྱ་ཆད་བཟོ་གསོ་སོགས་མདོ་སྒྲགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པའི་གཞུང་
ལུགས་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཆད་ལ་མ་ཞོར་བ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་ཞིག་འཆད་ཉན་
འགྱུར་གསུམ་དང་། བཤད་རྒྱུ་ལས་གསུམ་གྱི་སྒྲོ་ནས་ཐོག་མར་སྒྲོལ་གཏོད།
བར་དུ་གཏན་ལ་ཐག་། རིམ་བཞིན་དར་རྒྱས་བཏང་བ་སོགས་འཛིན་སྒྲོང་སྤེལ་བར་
མཛད་པའི་བཀའ་དྲིན་བདག་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས། དབུས་གཙང་ཁམས་གསུམ་དུ་
བཞུགས་སོ་ཅོག་གི་སྒྲིགས་བམ་ཐམས་ཅད་གཅིག་ཏུ་སྤྲངས་ན་རི་རབ་ལྷན་པོའི་
གཏོས་དང་མཉམ་ཁིང་། ཆོས་ཚན་གྱི་རྣམ་དབྱེ་རི་སྟེང་ཡོད་པ་གྲངས་སུ་བགྲངས་
ན་ནམ་མཁའི་གཟའ་སྐར་ཆོགས་ཀྱང་སྤྲངས་པར་བྱེད་པ་ཞིག་མཆིས་པ་ཅམ་དུ་མ་
ཟད། རྒྱ་བལ་རྟོར་སོགས་གྱི་ཡུལ་གྱུ་ཀུན་ཏུ་འདར་དར་བྱུང་ཆེ།

ད་ལྟའི་ཆར་བོད་རིག་པའམ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཅེས་སུ་གྲགས་པ་འདི་ཉིད་
འཛམ་གླིང་ཤར་བུའ་གྱི་ཡུལ་གྱུ་དག་ཏུ་འདར་མཆེད་དེ། དཔེར་ན། ཨོཀ་སི་ཐོར་རྟི་
དང་། ཏར་མིང་ལྷ་བུ་ཡོ་ཙོང་དང་། ཨ་རི་སོགས་སུ་གྲགས་ཆེན་གྱི་སྒྲོབ་གྲུ་ཆེན་མོ་

ནུམས་སུ་བོད་ཡིག་གི་དཔེ་མཛོད་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་སློབ་གཉེར་བྱེད་སའི་སྡེ་ཆོན་དང་སློབ་མ་ཡང་མི་ཉུང་བ་ཡོད།

དེ་ནི་གོང་དུ་སྒྲུས་པའི་བཤད་སྒྲུབ་ཤིང་ཏེ་ཆེན་པོ་བཙུང་ཅེས་པ་དེ་གང་དང་གང་ཡིན་པའི་དོ་སྟོན་མདོ་ཙམ་ཞུན། དེ་ཡང་རི་སྐད་དུ། འཇམ་མགོན་གོང་སྐུ་ལ་རིན་པོ་ཆའི་ཞལ་ནས། ཆོས་སློན་ཐོན་མི་བེ་རོ་སྐྱ་ཙག་ཞང་། གཞུབས་ཆེན་རིན་བཟང་རྟོག་ལོ་ས་སྐྱ་པ། བུ་སྟོན་བཤད་སྒྲུབ་འདེགས་པའི་ཀ་ཆེན་བཟུ། ཞེས་དང་། བོད་ཡུལ་སྐུབ་བརྒྱད་ཤིང་ཏེ་ཆེན་པོ་བཙུང་། རྟིང་མ་བཀའ་གདམས་ལམ་འབྲས་བཀའ་བརྒྱད་པ། ཤངས་པ་ཞི་བྱེད་སྒྱོར་དུག་བསྟེན་སྐུབ་བོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཤེས་བྱའི་གཞུང་ལུགས་སྡེ་ཆོགས་ཀྱི་འགྲུར་བྱེད་དང་འཆད་ཚུལ་ཀྱི་དབྱེ་བས་བཤད་སྒྲུབ་འདེགས་པའི་ཀ་ཆེན་བཟུ་དང་། སྐུབ་པ་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་ལ་བརྒྱད་པའི་བྱེད་པར་དང་མན་ངག་གི་དབྱེ་བས་སྐུབ་བརྒྱད་འདྲེན་པའི་ཤིང་ཏེ་བརྒྱད་དེ། བཤད་སྒྲུབ་ཤིང་ཏེ་ཆེན་པོ་བཙུང་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པའི་གསུང་རབ་རྒྱ་མཆོ་ལྟ་བུ་ཞིག་བདག་ཅག་གི་ཡབ་མེས་གོང་མ་ནུམས་ཀྱིས་གཅེས་པའི་ལུས་སྟོག་ལོངས་སྟོན་ཐམས་ཅད་ཡངས་པ་མེད་པར་བཅད་སྟེ། བྱི་རབས་རང་རའི་བརྒྱད་འཛིན་ནུམས་ལ་འཕྲན་ཡུན་པན་བདེའི་དཔལ་ལ་དམིགས་ནས་བཞག་པའི་རོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིད་བཞིན་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་མཆིས།

དེ་དག་ལས་མང་ཆེ་བ་རིག་གསར་ལོ་བརྩའི་གོང་ཆག་ཆེན་པོ་སོགས་དུས་ཀྱི་རྒྱད་པའི་དབང་གིས་སེམས་མེད་འབྱུང་བཞིའི་འཛིག་པ་དང་། སེམས་ལྡན་མི་དང་མི་མིན་གྱི་གནོད་པས་ཉམས་ཉེས་ཆེན་པོར་གྱུར་པ་ནི་རྒྱ་བོད་ཡོངས་གྲགས་ལྟར་ལགས།

རིག་གནས་གསར་བརྟེན་མཛུགས་སྒྲིལ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་ཏུ་གི་ཡང་
 དག་པའི་སྤྱི་ཁྱེད་ཀྱི་ཉི་འོད་སྤར་ཡང་འཕྲོས་ཏེ། ཏུང་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་འགོ་
 ཁྲིད་དང་ཅ་འཛུགས་གནང་ནས། དཔེ་རྟེན་འཛོམ་བསྟུ་དང་། ལེགས་སྒྲིག་དཔེ་
 རྒྱུན། རྒྱུར་སྒྲེལ་སོགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་རང་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ཉམས་པ་སོར་ཁྱད་
 དང་། མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་གྱི་བྱ་བར་སོ་སོའི་འཕྲོས་བསྟུན་གྱི་སྤྱི་ལུ་རྒྱུབ་པའི་
 སྐལ་བ་བཟང་པོའི་དཔལ་ལ་ལོངས་སུ་སྤྱད་དུ་ཡོད་པའི་སྐབས་འདིར། རང་རེའི་
 ཡབ་མེས་རྣམས་ཀྱིས་བཞག་པའི་པ་ལོར་མང་པོ་ཞིག་ད་དུང་ཡང་རེད་ཅག་གི་
 བསོད་ནམས་ཀྱི་བགོ་སྐལ་དུ་ལྷག་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་གཙུག་སྒྲིལ་ཆེན་པོས་སྤྱད་
 སྒྲོབ་དང་དར་སྒྲེལ་བྱེད་རྒྱ་ནི་མེས་རྒྱལ་གྱིས་གནང་བའི་ལས་འགན་ཡིན་པར་མ་
 ཟད། འུ་ཅག་པོད་ཀྱི་རིག་གནས་སྒྲོབ་གསོའི་སྤྱ་བར་ལེགས་སྒྲིལ་འབྱེལ་མཐུན་གྱི་
 གན་དར་འབྲིང་གསུམ་གྱི་ཤེས་ཡོན་ཅན་ལ་མཆོད་ན། རང་རེའི་ཐག་པར་བབ་
 པའི་གཞན་དྲིང་མི་འཛོག་པའི་གཟི་འོད་སྤྲོ་ན་འབར་བའི་ལོས་འགན་མཆོག་ཏུ་བྱུང་
 པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པར་སེམས།

དེར་བརྟེན། ཕྱོགས་དང་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་སྒྲེས་བྲུ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་
 ལྷགས་ཚེས་གནང་བའི་གསུང་རབ། བཤད་རྒྱུ་བཤིང་ཏུ་བཅོམ་བརྒྱད་ལས་བྱུབ་པའི་
 མདོ་རྒྱགས་ཀྱི་གཞུང་བཤད་དང་། ཆོས་འབྱུང་དང་གདན་རབས། ལྷ་མོར་དང་
 གསན་ཡིག་བད་སྒྲིད་དང་སྟན་པ། རྩིས་དང་གསོ་རིག་སོགས་དཔེ་དཀོན་འཛོམ་
 པ་རྣམས་བསྟུས། ཆད་པ་རྣམས་བསམ། ཉམས་པ་རྣམས་གསོས། འབྲུགས་པ་
 རྣམས་བརྒྱགས་ཏེ་དཔེ་ཆོགས་འགའ་རིམ་པ་བསྟར་ཆགས་སུ་པར་དུ་བསྟུན་པ་དང་
 བསྟུན་རྩིས་ལས།

ད་ལན་འདིར་རྩོམ་རྩེ་བཅུན་ཏུ་ར་ལྷ་ཐའི་གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྐྱར་མ་
འདི་རྒྱ་ཆེའི་གཟིགས་པ་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྦྱོར་ལམ་དུ་སྦྱུང་བ་ཡིན།

འབྲུང་ཆར་ང་ཆོའི་དཔེ་ཆོགས་དཔར་སྦྱོར་ལུ་རྒྱུའི་སྒྲོར་ལ་ལྷག་བསམ་ལུན་
ཞིང་མཁུན་སྦྱོར་ཡངས་པའི་མཁས་དབང་རྣམས་ཀྱིས་དགོངས་འཆར་གྱི་བཀའ་
སློབ་སྦྱོལ་གནང་དང་། དཔེ་དགོན་གྱི་མ་ཕྱི་གཡར་གནང་གི་སྦྱབས་འཇུག་ཡོང་བ་
མཁུན་མཁུན། །

ཞོར་འཕྲོས་གསལ་འདེབས་ལུ་བ། ལྷག་པར་དུ་ད་ལྷ་ལུས་ཀྱི་ལང་ཆོ་རྒྱས་
གིང་དུ་སེམས་ཀྱི་སྒྲོ་གྲོས་བཀྲ་བའི་གཞོན་སྦྱོར་རྣམས་ལ་མཚོན་ན། སྤྱིང་པོས་
དཔེན་པའི་ཁ་ཐོ་འདོན་པ་ལས། རོལ་མེད་ཀྱི་ལྷག་བསམ་དཀར་པོ་སྤྱིང་ལ་
འཆར་དུ་དོན་ལུན་གྱི་རྣམ་དཀར་བྱ་བ་དང་དུ་ཡོན། ལྷན་མེད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་
གཞུང་སློབ་གཉེར་བྱེད། འཁོས་བསྐྱར་གྱི་སྤྱི་ཞུའི་ལས་ཀ་ཅུང་ཟད་རེ་སྦྱབ་ལུས་ན།
མེས་རྒྱལ་ལ་ཞབས་ཏོག་འབྲུབ། རང་རིགས་ལ་ལོགས་སྦྱོར་འབུལ། རང་ཉིད་ཀྱི་
ལ་རྒྱ་མཛོན་སྦྱབ་པ་ཞིག་ཀྱང་འོང་བ་ནི་མཐོང་ཆོས་མཛོན་གྱུར་ལགས་པས། དེ་
བཞིན་དགོངས་དབྱིངས་སུ་རྒྱབ་པར་ཁུལ། །

ཐོན་འགོའི་ཁྱེད་ཀྱི་ལྷན་ཁྲིམས་པོ་སྦྱབ་བསྐྱར་ཉི་མས།
སྤྱི་ལོ་༢༠༠༢པའི་ཟླ་ཆོས་ལ་གྲུས་སུལ།

བསྐྱེད་གསལ་བཤད།

དེ་ལས་ང་ཚོའི་ཐོ་ནང་རྩེ་བཅུན་ཏུ་ར་ནུ་ཐའི་གསུང་འབུམ་ཕྱོགས་
གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་ཀྱི་པར་རྒྱུན་ཞུས་པ་འདི་ནི། གཟུགས་དཀར་མཆོག་གྱུ་ལ་བྱའ་
བསྟན་ཉི་མའི་བཀའ་སློབ་དང་བདག་རྒྱུན་འོག་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན།

དེ་ཡང་སྤྱིར་ཁོང་ལ་གསུང་འབུམ་པོད་བཞི་བཅུ་ཅམ་ཞིག་ཡོད་ཚུལ་
ཕྱིས་སུ་བྲིས་པའི་རྣམ་ཐར་འགའ་ལས་གསལ་ཡང་། དངོས་སུ་པོད་བཞི་
བཅུའི་དཀར་ཆག་ཁ་གསལ་ཞིག་ད་རྩོན་ང་ཚོའི་མཇུག་རྒྱུ་བྱུང་། དེ་ལས་
དངོས་སུ་མཇུག་རྒྱུ་བྱུང་བའི་པོད་བཅུ་ལྟ་ནི། དེང་སང་ཡོངས་གྲགས་སུ་རྟག་
བརྟན་པར་མ་ཞེས་འཕོད་པ་འདི་ནི། པོད་རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་མེ་འབྲུག་ (སྤྱི་
ལོ་1616) ལ། མངའ་རིས་སྤྱད་ཀྱི་གྲུང་ཐང་གི་རྒྱལ་རབས་ཉི་ཤུ་ཅུ་གསུམ་
པའམ། ཡང་ལུགས་གཅིག་ལ་དམར་པོ་སྟེ་བསྐྱངས་ན་ཉི་ཤུ་ཅུ་བཞི་པ་བསོད་
ནམས་དབང་ལྷག་སྟེས་ཡོན་བདག་བྱས། ཏུ་ར་ནུ་ཐའི་དངོས་སློབ་གཉའ་ཡི་
བརྟེན་གྱི་མཆོག་ལེགས་པས། ཐོག་མའི་མཆོམས་སྦྱོར་དང་པར་བྱུང་འབྲི་བ་
སོགས་བྱས་ཏེ། དུས་འཁོར་སྤྲུགས་ཐང་དང་རྒྱད་གཉིས་ཤུན་སྦྱར་སོགས་ཆོས་
ཚན་བཅུ་བཞི་གི་དེ་པར་དུ་བཀོས་པ། རྟག་བརྟན་དམ་ཆོས་སྤྱིར་དུ་རྒྱུན་བྱངས་
ཏེ་བཞུགས་སུ་གསོལ། དེའི་སྟེང་དུ་རྟག་བརྟན་རང་ནས་བཀོས་པ་བཅས་པོད་

བཙུ་ལྷ་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་སྤྱི་དཔེ་བར་མ་ཚར་གཅིག་ །རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་
ཆེན་པོས་འབྲས་སྤྲེལ་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་གདན་དྲངས་པ། བྱིས་དུས་འབྲུར་
སྐབས་སུ་པེ་ཅིང་མི་རིགས་ལོ་བྱང་དུ་བཞུགས་ཀྱང་། དེར་སང་བོད་ལྗོངས་
དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་སྤྲོད་དྲངས་ཏེ་བཞུགས་པ་དེ་ཡིན།

ཡང་གངས་ཙན་མཁས་གྲུབ་རིམ་བྱོན་གྱི་མིང་མཛོད་ལས། ཁོང་ལ་
གསུང་ཚུལ་གིན་ཏུ་མང་པོ་ཡོད་པར་གྲགས་ཀྱང་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོས།
གསུང་འབུམ་གིང་པར་ནུམས་བཀའ་རྒྱ་བཏབ་སྟེ་པར་མི་ཆོག་པ་མཛོད་པས་
ད་ལྟ་ཁོང་གི་གསུང་ཚུལ་ནུམས་ཁ་ཚང་བ་ཏུ་ཅང་དཀའ། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་
ཞིང་དུ་གཤེགས་རྗེས། སློ་གྲོས་བརྟན་པས་ཁོང་གི་གསུང་འབུམ་ལ་དཀར་
ཆག་བསྐྱས་པ་ཞིག་མཛོད་འདུག །དེའི་རྗེས་ཞ་ལུ་རི་ཕྱག་སྐྱུལ་སྐྱས་མཛོད་
པའི་རྒྱ་ར་ལྷ་ཐའི་གསུང་འབུམ་དཀར་ཆག་དྲངས་གསལ་མེ་ལོང་ཞེས་པའི་
ནང་དུ། བོད་ཀ་ནས་ཅ་བར་བཅུ་བདུན་ལ་ཆོས་ཚན་ཉིས་བརྒྱ་དོན་གཉིས་
དང་། ལྷེ་བ་གངས་བདུན་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་ལྷ་བཅུ་བཞུགས།

ད་ལྟ་པེ་ཅིང་མི་རིགས་ལོ་བྱང་དུ་བོད་བཅུ་བདུན་ལ་ཆོས་ཚན་ཉིས་
བརྒྱ་དོན་བརྒྱད་དང་། ལྷེ་བ་གངས་བདུན་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ལྷ་བཅུ་ཙ་བརྒྱད་
བཞུགས་ཞེས་གསལ་ཡང་ང་ཚོའི་གོང་གི་དཀར་ཆག་གཉིས་པོ་ད་སྟོན་མཐའ་
རྒྱུ་མ་རྟེན། དེ་ཡང་ཞ་ལུ་རི་ཕྱག་སྐྱུལ་སྐྱས་དཀར་ཆག་དྲངས་གསལ་མེ་ལོང་
ཞེས་པ་ལྷགས་ཚུལ་གནང་སྟེ། རྒྱར་རྟག་བརྟན་གྱི་གིང་པར་དུས་ཟིང་དབང་

གིས་ཉམས་ཆག་ཤོར་བ་རྣམས། ཁ་གསོ་མཛད་ཚུལ་ཐོས་ཀྱང་ཞིབ་སྒྲིལ་
 རྒྱས་ཁ་གསལ་མཛལ་རྒྱ་མ་བུར་། ད་ལྟ་དགོན་འཇམ་དབྱངས་རྣམས་རྒྱལ་
 གྱི་དཔེ་མཛོད་དུ་བཞུགས་པའི་པར་རྒྱུང་པོད་བཅུ་བདུན་འདི། ཞ་ལུ་རི་ཐུག་
 རྒྱལ་རྒྱས་ཉམས་གསོ་མཛད་པ་དེ་ཡིན་ནམ་སྣམས་སྟེ། ད་ལྟ་རྟག་བརྟན་གྱི་
 པར་རྒྱུང་པོད་ལྷོངས་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་བཞུགས་པ་པོད་བཙུ་ལྔ་དང་། པོད་
 གྲངས་དང་ཆོས་ཚན་མང་ཉུང་ཆོག་མཚམས་སོགས་རྩེ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པའི་
 བྱིར།

ད་ལམ་ང་ཆོས་ཁོང་གི་གསུང་འབུམ་གྲོག་གྲང་ནང་དུ་བཅུག་སྐབས་
 གྱི་ཐོག་མའི་མ་དཔེ་ནི། ཉེ་ཆར་བྲམ་མ་ཡོན་ཏན་བཟང་པོས་འཇམ་ཐང་དུ་གིང་
 པར་ལ་བརྐོས་པའི་སྟེགས་བམ་ཉེར་བཞི་ཅན་དེ་ལ་བྱས་ཏེ་ཞུ་དག་ཐེངས་
 གསུམ་བྱས། དེ་རྗེས་སྤར་རྩོམ་རྟག་བརྟན་དུ་བཞུགས་པ་རྩོམ་པ་པོ་དྲུ་ར་
 ལྷ་ཐ་རང་ཉིད་གྱི་བྱག་དཔེ་སྐབས་འགར་ཐུག་མཆན་ཡོད་པ། ད་ལྟ་འབྲས་
 སྤངས་གནས་བཅུ་ལྷ་ཁང་ནང་བཞུགས་བྱིས་མ་པོད་རྒྱང་བཅུ་ལ་ཆོས་
 ཚན་༤༥ལ་བསྐྱར་གཞི་དང་། རྩོམ་རྟག་བརྟན་གྱི་པར་རྒྱུང་པོད་བཙུ་ལྔ་པོད་
 ལྷོངས་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་བཞུགས་པ་དང་། ཞ་རི་བ་དགོན་འཇམ་དབྱངས་
 རྣམ་རྒྱལ་གྱི་དཔེ་མཛོད་དུ་བཞུགས་པ་པར་རྒྱུང་པོད་བཅུ་བདུན་ཡོད་པ་གཉིས་
 ཕྱོགས་བསྒྲམས་གིས། པར་རྒྱུང་པོད་ཉི་ཤུ་ཅམ་ལ་ཆོས་ཚན་༣༡༤ལྟར་བ་ལ་
 སྤར་བྱེད་བྱས་ཏེ་དཔེ་བསྐྱར་ཐེངས་དང་པོ་ཞུས།

དེ་ནས་རྟག་བརྟན་གྱི་པར་བོད་ཉི་ཤུ་ལ་བསྐྱར་གཞི་དང་། འཛམ་གང་གི་
 པར་མས་སྐྱར་བྱེད་བྱས་ཏེ་དཔེ་བསྐྱར་ཐེང་གཉིས་པ་ཞུས་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་
 པར་མ་སྐྱ་ཕྱི་གཉིས་དང་གིས་མ་གཅིག་བཅས་དཔེ་གསུམ་པོ་རྩ་བའི་ཆ་
 ཉས་གཅིག་མཚུངས་སུ་བཞུགས་པ་ལས་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་མི་འདུག། ཁོ་གའི་
 རྫོང་ལ་མི་འདྲ་བ་ཅུང་ཟད་ཡོད་པ་ནི་མཆོན་དགུས་སུ་ཤོར་བ་ཡིན་འདུག་པ་
 རྣམས་ཀྱང་། ལྷག་རྟགས་ནང་དུ་བརྟག་ཏེ་གསལ་པོ་བྱས་ཡོད། རྟག་བརྟན་
 པར་རྫིང་དང་འབྲས་སྤངས་གིས་མ་གཉིས་སུ་དཔེ་མ་བཞུགས་པ། འཛམ་གང་
 པར་མའི་ནང་བཞུགས་གསུང་ཐོར་བའི་རྫོང་མ་རྟགས་ཅན་དང་། ཞ་རྟགས་
 ཅན་གཉིས་དང་། ཟ་རྟགས་ཅན་དུ་མ་ཐེག་མཆོག་གི་ཟིན་གྱིས་རབ་བྱེད་
 དུག་པ་ཡན་ཆད། ཏུ་ར་ལྷ་ཐའི་ཞལ་གསུང་སྟོབ་མ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོས་ཟིན་
 གིས་སུ་བཀོད་པ་དང་། རབ་བྱེད་བདུན་པ་བརྒྱད་པ་གཉིས་རྩ་འགྲོའི་དགེ་
 བཤེས་མཆོག་གྲུབ་རྒྱ་མཚོས་གསར་དུ་བསྟན་པ། འ་རྟགས་ཅན་ཉང་ཡུལ་གྱི་
 ལོ་རྒྱུས་ཏུ་ར་ལྷ་ཐའི་ཞལ་བཀྲགས་མཛད་པར་གྲགས་པ་བཅས་ཆོས་
 ཚན་༡༩༡ལ་འཛམ་གང་གི་པར་མའི་དཔེ་གཅིག་ཤུ་ལས། རྟག་བརྟན་པར་
 རྫིང་དང་འབྲས་སྤངས་གིས་མ་གཉིས་ཀྱི་བསྐྱར་གཞི་མ་རྫིང་། རྟག་བརྟན་པར་
 རྫིང་གཅིག་ཤུ་ལས་གཞན་གཉིས་ལ་མེད་པ་ཆོས་ཚན་༤། ཡང་རྟག་བརྟན་དང་
 འཛམ་གང་པར་མ་གཉིས་ཆར་མེད་པ། འབྲས་སྤངས་གནས་བརྟུ་ལྷ་ཁང་དུ་
 བཞུགས་པའི་གྲལ་ནས་ཆོས་ཚན་བཅོ་བརྒྱད་ལ་ཐེབ་༡༩༩༩གསར་རྫིང་བྱང་

བ་བཅས་ལ། ལུ་དག་བྱས་ཏེ་ཁ་སྒོང་གི་རྩལ་དུ་བཞག་ཡོད་པ་བཅས་ཁྱོན་
བསྐྱེད་པ་དེ་བ་བཞི་བརྒྱ་ཞེ་ལྔ་ལ་ཆོས་ཚན་༤༠༠ཡོད། ད་ལྟ་ང་ཆོའི་མ་དཔེ་
གཡར་རྒྱ་མ་རྟེན་པ་སྟོན་ཆོས་པ་པོའི་ཕྱག་དཔེའི་གལ་ནས་ཡིན་པ། འབྲས་
སྤངས་གནས་བརྒྱ་ལྔ་ཁང་། དཔེ་རྟགས་ཕྱི་༡༤༥ནང་བཞུགས་གཏམ་དུ་བྱ་བ་
མོར་པུའི་འབྲུང་གནས་ལྟེ་བཤ། ཡང་ཕྱི་༡༠༥ནང་བཞུགས་འཁོར་ལོ་གསུམ་གྱི་
རྣམ་བཞག་ཆོས་དབྱིངས་རྒྱ་མཚོའི་རྒྱན་རྣམ་པར་བཀོད་པ་ལྟེ་བཤ། རྟེ་ལག་
བྲིས་གྱི་ཆོས་ཚན་གཉིས་པོ་མ་འོངས་པར་དཔེ་གཡར་ཐབས་བྱ་དགོས།

ད་ལྟ་ང་ཆོས་དཔེ་བསྐྱར་དང་ལུ་དག་གི་སྐབས་སུ་མ་དཔེ་རྩ་འཛིན་
བྱས་ཏེ། དཔེ་གསུམ་མི་འདྲ་བའི་ཆེ་རྟག་བརྟན་ལ་<<རྟ>>རྟགས་འདི་དང་།
འཛམ་ཐང་ལ་རྟགས་<<རྩ>>འདི། དག་ཆ་མོར་བཅོས་ལ་གྲག་རྟག་འདི[ ]
དང་། མཆན་རྣམས་གྲག་རྟག་< >འདིའི་ནང་དུ་བྲུག་ཡོད།

གསལ་བཤད་ལུ་རྒྱ་ཞིག་ལ་དེ་བ་བཞི་པའི་ནང་དུ། གྲན་མཁུན་དོལ་པོ་
པའི་གསུང་ཆོས་ཚན་བཞི། རིག་འཛིན་ཆེ་དབང་གྲན་ཁྱབ་གྱི་གསུང་ལྟ་
སྒྲིའི་ཆེ་ག་ཞེས་པའི་ཆོས་ཚན་གཅིག་བཅས་འཛམ་ཐང་པར་མར་བཞག་ཡོད་
པ་དང་། ཡང་ས་བཟང་མ་ཏི་པཎ་ཆེན་གྱི་གསུང་དུས་འཁོར་ཕྱག་རྒྱའི་སྒྲོར་
ཆོས་ཚན་གཅིག་རྟག་བརྟན་པར་རྟེན་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་རང་འཇག་བཞག་ཡོད་
པ་དང་། ཁོང་གི་རང་རྣམ་གཅོ་བོར་གྱུར་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཞལ་གདམས་རྣམས་སྟ།
གཙང་གི་ཡུལ་སྐད་ཡིན་ནམ་སྟམ་པའི་ཐ་སྟོན་གོ་དཀའ་བ་མང་པོ་ཞིག་

པོད་སྤྱད་གནང་བ་དག་ཀྱང་རང་སོར་བཞག་ཡོད།

ད་ལམ་བཀའ་འབུམ་འདི་ཅིས་འཁོར་ནང་དུ་སྐྱེགས་པའི་འགྲོ་སོང་ཚུ་
འདྲ་ཆོགས་པ་ནས་ཞུས་ཤིང་། བར་སྐྱེན་ཆར་ལྷ་བརྒྱའི་འགྲོ་སོང་བོད་རིག་པ་
དཔེ་སྐྱེན་ཁང་ནས་བཀྲིས། ཆར་བརྒྱད་བརྒྱའི་འགྲོ་སོང་ཕྱི་གི་སོགས་ཀྱི་
རྒྱའི་སྐྱེན་བདག་རྣམས་ཀྱིས་གནང་ཞིང་། ཆར་ཉིས་བརྒྱའི་འགྲོ་སོང་ཚུ་འདྲ་
ཆོགས་པ་ནས་བཀྲིས་པ་བཅས་ཀྱི་མཐུན་ཆུན་ལས། ད་ལམ་དངོས་སྤྱད་པར་དུ་
བསྐྱེན་ཐུབ་པ་བྱུང་སྟེ་རྒྱ་ཆེའི་གྲོག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེན་ལམ་དུ་སྐྱེལ་བ་ཡིན།

ལས་གཞི་འདིར་བོད་སྤྱོདས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་མ་དཔེ་བོད་བཙེ་ལྷ་
གཡར་གནང་བྱུང་བ་དང་། འཛམ་གང་སྤྱ་མ་ལུན་སེལ་མཆོག་ནས་ཀྱང་མ་
དཔེ་བཙེལ་རོགས་དང་། གོ་རིམ་སྒྲིག་སྒྱུ་ ཞུ་དག་བཅས་ལ་རོགས་རམ་གང་
མང་གནང་བ་དང་། ཁམས་སྤྱལ་བསོད་ནམས་དོན་གྲུབ་མཆོག་ནས་ཉང་ཡུལ་
ཆོས་འབྱུང་ཞུ་དག་གི་རོགས་རམ་གནང་བ་དང་། སྤྱ་མ་དཔེལ་ལྷན་རྒྱ་མཆོས་
ཞུ་དག་གི་ལས་ཀ་སྤྱིའི་ཐུགས་འགན་ཆེ་བཞེས་གནང་བ་བཅས་ལ་ཐུགས་རྩེ་
ཆེ་ཞུ་བཤོ། །

དཔལ་བཅུགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ནས་
ཀམ་བདེ་ལེགས་ཀྱིས།